

Holmas Elina

27.3.2024

1(4)

Oikeusministeriö

TVK:n lausunto OM:n lausuntopyynnöstä rikosoikeudellisen virkavastuun nykytilaa ja yleisiä kehittämistarpeita koskevasta arviomuistiosta (VN/30101/2021)

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lakisääteinen keskusyhteisö, joka toimii asiantuntijana työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen toimeenpanossa ja kehittämisessä.

TVK antaa lausuntonsa työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanon näkökulmasta ja toteaa seuraavaa.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen erityinen virkavastuusäntely on toimiva

Työtapaturma- ja ammattitautilain 206 §:ssä säädetään työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta toimeenpanevien vakuutusyhtiöiden ja TVK:n palveluksessa olevan henkilön sekä hallituksen jäsenen rikosoikeudellisesta virkavastuusta. Säännöksen mukaan häneen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Lain kokonaisuudistuksen yhteydessä vuonna 2016 nähtiin tarpeelliseksi lisätä lakiin erityinen virkavastuuta koskeva säännös perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti. Työtapaturma- ja ammattitautilain toimeenpanossa on kyse perustuslain 124 §:n mukaisen julkisen hallintotehtävän hoitamisesta ja tämän vuoksi säädösperusteisesti on huolehdittu siitä, että tehtävää hoitavaan sovelletaan tässä

Holmas Elina

27.3.2024

2(4)

tehtävässä samoja säännöksiä kuin viranomaisvastuulla vastaavaa tehtävää hoitavaan. Siten rikosoikeudellinen virkavastuu on erityissäännöksellä ulotettu työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisia tehtäviä hoitaviin henkilöihin.

Säännöksen mukainen virkavastuu vastaa virkamiehen vastuuta ja on laajempi kuin julkisyhteisöjen työntekijöihin kohdistuva vastuu, vaikka vakuutusyhtiön ja TVK:n palveluksessa oleva henkilö on työ- eikä virkasuhteessa. TyTALin mukainen virkavastuu ei kohdistu vain julkisen vallan käyttöä sisältäviin TyTALin mukaisiin tehtäviin kuten korvauksen myöntämistä koskevaan päätöksentekoon vaan myös laajemmin kaikkiin työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädettyihin tehtäviin.

TVK:n näkemyksen mukaan työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen osalta rikosoikeudellisen virkavastuun nykytila ja sitä koskeva erityissäännös on toimiva. Nykyinen sääntelyratkaisu on pohdittu, perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukainen ja vakiintunut. Se on toimiva, selkeä ja kohdentaa virkavastuun tarkkarajaisesti työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Julkinen hallintotehtävä virkavastuun aineellisena säädosperusteena olisi haasteellinen

Nykytilan mukainen sääntelytapa, jossa rikosoikeudellisen virkavastuun aineellinen peruste ja laajuus kytketään työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädettyjen konkreettisten ja täsmällisten tehtävien hoitamiseen, on yksilön oikeusturvan kannalta toimiva ja ennakoitava.

Kuten arviomuistiossakin todetaan, julkinen hallintotehtävä on käsitteenä epämääräinen ja huomattavasti laajempi kuin julkisen vallan käyttö. Käsitettä ei ole lainsäädännössä täsmällisesti määritetty ja kytkentä perustuslakiin näyttäisi estävän sen täsmällisemmän määrittelyn. Yleislaissa oleva julkisen hallintotehtävän käsite jää väistämättä laajan

Holmas Elina

27.3.2024

3(4)

avoimen tehtäväkokonaisuuden tasolle ja sen rajat voivat selvitä vasta myöhemmin tuomioistuinten ratkaisujen kautta.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää, että rikosoikeudellinen virkavastuu on täsmällisesti määritettävissä ja liitettävissä konkreettisiin tehtäviin. Mikäli rikosoikeudellisen virkavastuun aineellinen säädöspenite olisi erityislaissa säädettyjen täsmällisten tehtävien sijaan yleislaissa todettu yleinen julkinen hallintotehtävä, jättäisi se yksilön oikeusturvan kannalta avoimeksi sen, mistä kaikista tehtävistä henkilö viime kädessä vastaa.

Vakuutusyhtiöt hoitavat suomalaiseseen sosiaaliturvaan kuuluvan pakollisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lisäksi lukuisia muita vapaaehtoisia vakuutustuotteita. Näiden muiden vakuutusten hoitamisessa ja vakuutusyhtiön muussa toiminnassa kuten yhtiöoikeudellisessa päätöksenteossa ja sijoitustoiminnassa ei ole kyse julkisen hallintotehtävän hoitamisesta.

Yksittäisen korvauskäsittelijän virkavastuu oikeushenkilölle lailla annetusta julkisesta hallintotehtävästä

TVK haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, kuinka oikeudenmukaisena voidaan pitää sitä, että vakuutusyhtiön työsuhteessa oleva henkilö esimerkiksi korvauskäsittelijä kantaa yksilönä rikosoikeudellisen virkavastuun oikeushenkilön antamasta korvauspäätöksestä.

Korvauspäätökset ovat aina vakuutusyhtiön päätöksiä, jotka annetaan yhteisön nimissä ja päätöksentekoon osallistuu laaja joukko eri osaamisalueiden asiantuntijoita. Yksittäisen henkilön päätösvaltaa on vakuutusyhtiön sisäisessä ohjeistuksessa voitu rajata eikä työsuhteisen henkilön asema siten vastaa virkamiehen asemaa. Julkisen hallintotehtävän hoitaminen ja työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen

Holmas Elina

27.3.2024

4(4)

toimeenpano on vakuutusyhtiön ja TVK:n tehtävä. Sitä ei ole lailla annettu yksittäiselle työntekijälle. Lain toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä mukaan lukien julkisen vallan käytöstä huolehtivat vakuutusyhtiöt ja TVK. Toimilupa ja toimivalta tehtävän hoitamiseen on yhteisöllä, siten myös viimekätinen vastuu toiminnan lainmukaisuudesta.

Lisätietoja lausunnosta antaa Elina Holmas, p. 040 922 5535 (etunimi.sukunimi@tvk.fi)

Tapaturmavakuutuskeskus

Janne Reini
Toimitusjohtaja